

University College Cork, Ireland
Coláiste na hOllscoile Corcaigh

UNIVERSITY
OF TAMPERE

Improving Decisions through
Empowerment and Advocacy

DR. HEGEDŰS ANDREA

A gyermekbarát igazságszolgáltatás¹

Tananyag az IDEA Tréningek résztvevői számára

2018

I. RÉSZ

AZ EURÓPA TANÁCS MINISZTERI BIZOTTSÁGÁNAK IRÁNYMUTATÁSA

A GYERMEKBARÁT IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSRÓL (2010. november 17.)²

„A gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatás elfogadásával az Európa Tanács kimondottan azt kívánja elérni, hogy az igazságszolgáltatás mindig gyermekközpontú legyen...”

Az Európai Tanács a gyermek korából és igényérvényesítési hátrányos helyzetére figyelemmel különös figyelmet szentelt annak, hogy hangsúlyozza a gyermekekkel szembeni tiszteletet és szakszerű eljárást.

A gyermekbarát rendszer gondolati lényege, hogy a gyermeket meg kell kímélni a nehézségektől, lehetőséget kell biztosítani számukra, hogy véleményt formáljanak, azt közölgék, és e nyilatkozataikat megfelelően kell értékelni és értelmezni.

Ennek megvalósulása egyedileg és korosztályilag eltérő lehet, ami még speciálisabb eljárást tesz szükségessé. E kérdés összetettségét az is jól mutatja, hogy az iránymutatás megalkotása során bírák, ügyészek, ügyvédek, pszichológusok, rendőrségi tisztviselők, szociális munkások, akadémikusok, tagállami kormányok képviselői működtek közre, emellett nemzetközi kormányközi és nem kormányközi szervezetek képviselői is hozzájárultak a magas színvonalú iránymutatás létrehozásában.

¹ Co-funded by the *Rights, Equality and Citizenship (REC)* Programme of the European Union.

²<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806a45>

ELŐSZÓ

„Ne menj előttem, lehet, hogy nem tudlak követni.
Ne gyere mögöttem, lehet, hogy nem tudlak vezetni.
Gyere mellettem és légy a barátom.”

Albert Camus-nek tulajdonított idézet

Válás, örökbefogadás, migráció, erőszak. Manapság előbb-utóbb szinte minden gyermek kapcsolatba kerül valamilyen úton-módon az igazságszolgáltatás rendszerével. Ez sokuk számára keserű tapasztalatot jelent, miközben lehetne másképp és másképp kellene, hogy legyen, miközben számos akadályt és a felesleges aggodalom forrásait meg lehetne szüntetni.

A gyermekbarát igazságszolgáltatási rendszer nem „járhat” a gyermek előtt, és nem hagyhatja őt maga mögött.

Jóindulattal és barátságosan segíteni a gyermekek védelmét.

Ha a gyermekbarát igazságszolgáltatási rendszer nem „jár” a gyermek előtt, mögötte sem „kullog”.

A gyermekbarát igazságszolgáltatási rendszer a gyermek oldalán áll és hozzáértő szakemberek révén nyújt segítséget.

Az Európa Tanács 47 tagállama elfogadta a gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatást, amely minden gyermek számára igazságot és barátságot ígér. Most itt az idő, hogy ezt az ígéretet minden erőnkkel betartsuk.

Maud de Boer Buquicchio

főtitkárhelyettes

Európa Tanács

PREAMBULUM

Az iránymutatás gyakorlati útmutatóként szolgál a tagállamok igazságügyi és nem igazságügyi rendszereinek a gyermekek igényeinek és szükségleteinek érvényesüléséhez.

A preambulum rögzíti, hogy az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága annak érdekében fogadja el a következő iránymutatást, hogy az **gyakorlati eszközként szolgáljon** a tagállamok számára az igazságügyi és a nem igazságügyi rendszereiknek a gyermekek különleges jogaihoz, érdekeihez és szükségleteihez történő hozzáigazítása terén, továbbá felhívja a tagállamokat, hogy biztosítsák az iránymutatás széles körű terjesztését a gyermekek igazságszolgáltatás terén fennálló jogaiért felelős vagy ezzel kapcsolatban másképpen érintett minden hatóság körében.

I. AZ ALKALMAZÁSI KÖRE ÉS CÉLJA

Alkalmazási kör:

Az iránymutatás a bírósági eljárásokban és ezek alternatíváiban részt vevő, azokkal bármilyen módon kapcsolatba kerülő gyermekek helyzetével foglalkozik. Az iránymutatás a büntetőjogra, a polgári jogra és a közigazgatási jogra vonatkozik.

Célja, hogy az eljárás során a gyermek minden jogát – tájékoztatás, képviselő, részvétel, védelem – teljes mértékben tiszteletben tartsák, a gyermek érettségi és értelmi szintjének, az ügy körülményeinek megfelelően vegyék figyelembe, azzal, hogy a gyermek jogainak tiszteletben tartása nem veszélyeztetheti a többi érintett fél jogait.

II. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

„**Gyermek**”: minden 18 évesnél fiatalabb személy. E meghatározás összhangban van a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 1. cikkével és a gyermekek jogainak gyakorlásáról szóló európai egyezmény (ETS 160. sz.) 1.1. cikkével.

„**Szülő**”: a nemzeti jog szerint szülői felelősséggel bíró személy(ek). Amennyiben a szülő(k) nincs(enek) jelen vagy nem visel(nek) tovább szülői felelősséget, a szülő szerepét betöltheti gyám vagy kijelölt jogi képviselő

„**Gyermekbarát igazságszolgáltatás**”: olyan igazságszolgáltatási rendszer, amely az elérhető legmagasabb szinten biztosítja a gyermekek jogainak tiszteletben tartását és hatékony érvényesítését, figyelembe véve az alábbiakban felsorolt elveket, megfelelően tekintetbe véve a gyermek érettségét, értelmi szintjét és az ügy körülményeit. Olyan igazságszolgáltatás, amely hozzáférhető, az életkornak megfelelő, gyors, gondos, a gyermekek jogaihoz és szükségleteihez igazodó és azokra koncentrált, tiszteletben tartja a gyermekek jogait, beleértve a tisztességes eljáráshoz való jogot, az eljárásban való részvétel és az eljárás megértésének jogát, a magánélet, a családi élet, az integritás és a méltóság tiszteletben tartásához fűződő jogot.

III. ALAPVETŐ ELVEK:

Az iránymutatás a preambulumban hivatkozott dokumentumokban rögzített meglévő elveket, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatát veszi alapul.

Ezeket az elveket a következő szakaszok továbbfejlesztik, és az iránymutatás minden fejezetére vonatkoznak.

- a) **Részvétel:** tájékoztatáshoz való jog, igazságszolgáltatáshoz való megfelelő hozzáférés joga, gyermek véleményének meghallgatása

A gyermekeket jogaik teljes körű jogosultjainak kell tekinteni, és akként kell kezelni, valamint oly módon kell feljogosítani őket valamennyi joguk gyakorlására, amely számításba veszi saját véleményük kialakítására vonatkozó képességüket és az ügy körülményeit.

b) A gyermek legfőbb érdeke

1) A gyermekek részvételével folyó vagy őket érintő ügyekben elsődleges szempontnak kell lennie a gyermek mindenek felett álló érdekeinek.

2) A részt vevő vagy érintett gyermekek véleményét megfelelő mértékben figyelembe kell venni, tiszteletben kell tartani minden egyéb jogukat is (méltósághoz, szabadsághoz és egyenlő bánásmóddhoz való jogot). A hatóságoknak komplex módon kell figyelembe venniük a gyermek érdekeit, ideértve a gyermek pszichológiai és fizikai jólétét, jogi, szociális és gazdasági érdekeit is.

3) Fel kell mérni és egyensúlyba kell hozni az azonos vagy eljárásban vagy ügyben a gyermekek érdekeit.

4) A tagállamoknak összehangolt erőfeszítéseket kell tenniük, hogy multidiszciplináris megközelítések kialakítása érdekében azzal a céllal, hogy a gyermekek érdekeinek felmérése megtörténhessen.

- c) **Méltóság elve:** gondosan, érzékenyen, tisztességesen és tisztelettel kell bánni a gyermekekkel (személyes helyzetükre és különleges szükségleteikre is ügyelve, tiszteletben tartva fizikai és pszichológiai integritásukat) minden eljárásban és ügyben függetlenül jogállásuktól és minőségüktől. A gyermekek nem vethetők alá kínzásnak, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek.

- d) **Védelem a diszkriminációval szemben:** „A gyermekek jogait nemen, fajon, bőrszínen vagy etnikai háttéren, életkoron, nyelven, valláson, politikai vagy egyéb véleményen, nemzeti vagy társadalmi származáson, társadalmi-gazdasági háttéren, a szülő(k) helyzetén, nemzeti kisebbséghez fűződő kapcsolaton, vagyonon, születésen, szexuális irányultságon, nemi identitáson vagy egyéb helyzeten alapuló megkülönböztetés nélkül kell biztosítani. 2. A különösen sérülékeny gyermekek, úgymint a migráns, menekült vagy menedékkérő, kísérő nélküli, fogyatékkal élő, hajléktalan és utcán élő, roma, továbbá intézetben élő gyermekek esetében szükség lehet különleges védelemre és segítségre.”
- e) **Jogállamiság:** a jogszerű eljárás elemeit garantálni kell mind a felnőttek, mind a gyermekek számára minden bírósági, bíróságon kívüli, közigazgatási eljárásban
= törvényesség, arányosság elve, ártatlanság védelme, tisztességes tárgyaláshoz való jog, jogi tanácsadáshoz való jog, bírósághoz való fordulás joga, fellebbezés joga
A gyermekeknek biztosítani kell a megfelelő, független, hatékony mechanizmusokhoz való hozzáférést.

IV. GYERMEKBARÁT IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS A BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS ELŐTT, ALATT ÉS UTÁN

A. Gyermekbarát igazságszolgáltatás általános elemei:

1. **Tájékoztatás és tanácsadás**
2. **Magánélet és családi élet védelme**
3. **Biztonság (különleges megelőző intézkedések)**
4. **Szakemberek képzése**
5. **Multidisziplináris megközelítés**
6. **Szabadságelvonás**

1. Tájékoztatás és tanácsadás

- az igazságszolgáltatás vagy más hatósággal való első érintkezéskor és az eljárás során annak végéig
- azon jogairól, amelyeket érintettek vagy érinthetnek, jogorvoslati eszközökről, az eljárás várható időtartamáról
- az igazságszolgáltatás rendszeréről, az adott eljárásokról tekintettel a gyermek eljárásbeli helyére, szerepére, eljárási lépésekről
- a gyermeket támogató mechanizmusokról,
- az adott eljárás lehetséges következményeiről
- lényeges eseményekről: meghallgatás időpontjáról, helyéről
- védő intézkedésekről
- a gyermeket érintő döntések felülvizsgálati mechanizmusáról
- az elkövetőtől vagy államtól jóvátétel követelésére nyitva álló lehetőségekről
- a különböző szolgáltatások (pszichológiai, egészségügyi, tolmácsolási stb.) vagy támogatást nyújtó szervezetekről, ezekhez való hozzájutás
- a tájékoztatásnak, tanácsadásnak a gyermek életkorához, érettségéhez kell igazodnia
- a gyereket és a szülőt/jogi képviselőt közvetlenül kell tájékoztatni
- jogi információkat tartalmazó gyermekbarát anyagokat hozzáférhetővé kell tenni
- a gyermekkel szembeni vádról a vádemelést követően haladéktalanul, közvetlenül kell tájékoztatást adni (úgy, hogy a lehetséges következményét is megértsék)

2. Magánélet és családi élet védelme

- a gyermek magánéletét és személyes adatait védeni kell különösen a médiában
- ha egy gyermeket meghallgatnak, szükség esetén zárt ülésen kerülhessen erre sor
- az eljáró szakembereknek be kell tartaniuk a szigorú titoktartási szabályokat

3. Biztonság (különleges megelőző intézkedések)

- minden eljárás során védeni a gyermek attól, hogy sérüljön (pl a megfélemlítéssel, megtorlással, másodlagos viktimizációval szemben)
- a bírói függetlenség sérelme nélkül a gyermekekkel foglalkozó szakembereket rendszeresen ellenőrizni kell
- különleges óvintézkedéseket kell alkalmazni azokkal a gyerekekkel kapcsolatban, akiknél feltételezhető, hogy az elkövető a szülő, családtag vagy az elsődleges gondviselő

4. Szakemberek képzése

- a különböző korcsoportokba tartozó gyermekek jogaira és szükségleteire, a gyermekekhez igazított eljárásokra vonatkozóan, minden, gyermekekkel foglalkozó szakember számára biztosítani kell a szükséges interdiszciplináris képzést
- a gyermekkel foglalkozó szakembereket koruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő kommunikációra ki kell képezni

5. Multidiszciplináris megközelítés

- szoros együttműködésre kell ösztönözni a különböző szakembereket annak érdekében, hogy átfogó képet alkossanak a gyermekről, jogi, pszichológiai, szociális, érzelmi, fizikai és kognitív képességeire vonatkozó helyzetét felmérhessék
- a különböző szakemberek számára közös értékelési keretrendszert kell létrehozni, amely a döntéshozók számára biztosítja a szükséges támogatást
- tiszteletben kell tartani a szakmai titoktartási szabályokat is

6. Szabadságelvonás

- végső eszközként és a legrövidebb szükséges ideig lehet szabadságelvonást alkalmazni
- el kell különíteni a felnőttektől, csak kivételesen lehetnek együtt, ha ez a gyermek legfőbb érdekét szolgálja
- az illetékes hatóságoknak biztosítaniuk kell a gyermekek jogainak tiszteletben tartását
- a szülőkkel, barátokkal való rendszeres és tartalmas kapcsolat fenntartása (levelezés, látogatás) – kivéve, ha ez nem szolgálja a gyermek érdekét, és ez nem alkalmazható büntetésként
- hozzáférhessen oktatáshoz, pályaválasztási tanácsadásban, szakképzésben, egészségügyi ellátásban, érvényesüljön gondolat, lelkiismereti és vallási szabadsága, szabadidős tevékenységhez való hozzáférés
- programok, amelyek felkészítik a közösségbe való visszatérésre (érzelmi és fizikai szükségletek, családi kapcsolatok, lakhatási, oktatási, foglalkoztatási lehetőség)
- a kísérő nélküli kiskorú (pl menedékkérő) és a családjától elszakított gyermek esetén a szabadságelvonást nem indokolhatja kizárólag a tartózkodási jog hiánya, és soha nem alapulhat kizárólag azon.

B. Gyermekbarát igazságszolgáltatás a bírósági eljárás előtt

- a büntetőjogi felelősség alsó korhatára nem lehet túl alacsony, azt törvényben kell rögzíteni
- ha a gyermek érdekét az szolgálja leginkább, a bírósági eljárás alternatíváit kell ösztönözni (mediáció, bírósági útról való elterelés (diverzió), alternatív vitarendezési módok)
- bírósági eljárás és bíróságon kívüli alternatívák igénybevételének lehetőségéről részletesen tájékoztatni kell a gyermeket (magyarázni is) – választási lehetőséget biztosítani, döntésben segítségnyújtás
- a bírósági és bírósági eljáráson kívül is biztosítani kell a gyermekek jogait

C. A gyermekek és a rendőrség

- Tiszteletben kell tartani a gyermekek személyiségi jogait és méltóságát, figyelembe kell vennie védtelenségüket, azaz tekintettel kell lennie korukra és érettségükre, illetve azon gyermekek különleges szükségleteire, akik testi vagy szellemi fogyatékossgal élnek vagy kommunikációs nehézségekkel küzdenek.
- Ha a rendőrség letartóztat egy gyermeket, őt a korának és értelmi szintjének megfelelő módon és nyelvezettel kell tájékoztatni az őrizetbe vétel okairól.
- Biztosítani kell számára, hogy ügyvédhez jusson, illetve hogy lehetősége legyen a szüleivel vagy a gyermek bizalmát élvező személlyel való kapcsolatfelvételre.
- Amennyiben nem állnak fenn kivételes körülmények, a szülő(ke)t tájékoztatni kell a gyermek rendőrsőn tartózkodásáról, őrizetbe vételének részletes okairól, és fel kell kérni a szülő(ke)t, hogy jöjjön/jöjjenek a rendőrszre.
- Az őrizetbe vett gyermeknek nem szabad a bűnözői magatartásra vonatkozó kérdéseket feltenni, illetve nem szabad tőle ilyen irányú érintettségre vonatkozó bármilyen nyilatkozatot kérni vagy ilyen nyilatkozatot vele aláíratni, kivéve ügyvéd vagy az egyik szülő vagy, amennyiben a szülők nem elérhetők, a gyermek bizalmát élvező személy jelenlétében. A szülőt, illetve a gyermek bizalmát élvező személyt ki lehet zárni, ha a bűnözői magatartásban való részvétellel gyanúsítható, vagy ha viselkedése akadályozza az igazságszolgáltatást.
- A rendőrségnek a lehetőségekhez mérten biztosítani kell, hogy a fogva tartás során a gyermekek legyenek elkülönítve a felnőtt korúaktól.
- A hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyermekeket biztonságos és szükségleteiknek megfelelő körülmények között tartsák rendőrségi őrizetben.
- A tagállamokban az ügyészeknek – amennyiben erre megbízatásuk kiterjed – biztosítaniuk kell a gyermekbarát megközelítés érvényesülését az egész nyomozati szakaszban.

D. Gyermekbarát igazságszolgáltatás a bírósági eljárás alatt

1. A bírósági út és a bírósági eljárás igénybevétele
2. Jogi tanácsadás és képviselő
3. Meghallgatáshoz és véleménynyilvánításhoz való jog
4. Indokolatlan késedelem elkerülése
5. Eljárás szervezése, gyermekbarát környezet és gyermekbírát nyelvezet
6. Gyermek vallomása, nyilatkozatai

1. A bírósági út és a bírósági eljárás igénybevétele

- a gyermek jogalanyként igénybe vehesse a jogi eszközöket
- a bírósági út igénybevételenek akadályát meg kell szüntetni (eljárási költségek, jogi tanácsadás hiánya)
- gyermekek sérelmére elkövetett különleges bűncselekmények esetén adott esetben a gyermek nagykorúvá válását követően biztosítani kell a bírósághoz való fordulás jogát

2. Jogi tanácsadás és képviselő

- saját nevében saját jogi tanácsadásra és képviselőre legyenek jogosultak, amikor a gyermek és a szülő között érdekellentét áll/állhat fenn
- a felnőttekével megegyező vagy annál kedvezőbb feltételekkel kell ingyenes jogi segítségnyújtási lehetőséget biztosítani
- a gyermeket képviselő ügyvédnek képzettnek, gyermeki jogok terén járatosnak kell lennie, folyamatos és mélyreható képzést kell kapnia, gyermekkel való kommunikációra képesnek kell lennie
- a gyermeket saját jogokkal rendelkező, önálló ügyfélként kezelni, az ügyvédnek a gyermek véleményét kell közvetítenie
- információ, magyarázat, következmények felvázolása
- szülő és gyermek közötti érdekellentét esetén ügygondnokot vagy egyéb független képviselőt kell kijelölni a gyermeknek

3. Meghallgatáshoz és véleménynyilvánításhoz való jog

- a bírácnak tiszteletben kell tartaniuk a gyermek meghallgatásához való jogát minden őt érintő ügyben vagy legalább azokban az esetekben, amikor úgy ítélik, hogy az adott ügyet megfelelően megérti
- a gyermekkel meg kell beszélni, hogy a meghallgatásnak milyen módját szeretné választani
- a gyermek véleményét kellő súllyal, korának és érettségének megfelelően kell értékelni
- a gyermeknek joga és nem kötelezettsége a meghallgatáshoz való joga
- a gyermek meghallgatásától nem lehet eltekinteni kizárólag életkora miatt: ha a gyerek kéri, a bíró nem utasíthatja el a gyerek meghallgatását kivéve ha a gyermek legfőbb érdeke ezt szolgálja
- a gyereket a szükséges információkkal el kell látni, hogy miként élhet hatékonyan meghallgatáshoz való jogával (közölni, hogy nem feltétlenül befolyásolja a végső döntést e joga)
- a gyermeket érintő ítéleteket és bírósági döntéseket kellően meg kell indokolni, a gyermek számára érhető nyelvezettel kell elmagyarázni (különösen ha nem vették figyelembe a gyerek véleményét)

4. Indokolatlan késedelem elkerülése

- a sürgősség elvét kell alkalmazni, ez védi a gyermek legfőbb érdekét
- a családi kapcsolatokra vonatkozó hátrányos következmények elkerülése érdekében családi ügyekben a bíróságnak kivételes igyekezetet kell tanúsítania
- ha szükséges, az igazságügyi szervek megfontolják ideiglenes határozat vagy előzetes ítélet meghozatalát, amelyet meghatározott időtartamig figyelemmel kell kísérni, annak érdekében, hogy azt később felülvizsgálják
- a hatóságoknak lehetőséget kell biztosítani, hogy azonnal végrehajtható határozatot hozhassanak, ha ez szolgálja a gyermek legfőbb érdekét

5. Eljárás szervezése, gyermekbarát környezet és gyermekbarát nyelvezet

- a gyerekekkel életkora, speciális szükségletei, érettsége, értelmi szintje alapján kell bánni
- a gyermekkel az eljárás kezdete előtt meg kell ismertetni az épület berendezését, elrendezését, a részt vevők személyét és szerepét
- megfelelő nyelvezet (kor, értelem)
- tisztelettel és érzékenységgel kell kommunikálni
- lehetőséget kell biztosítani, hogy a gyermeket egy általa választott személy elkísérhesse (kivéve ha e személlyel kapcsolatban ezzel ellentétes, indokolt határozatot hoztak)
- a videó- és hangfelvétel, vagy tárgyalás előtti zárt meghallgatás elfogadható vallomásként kell felhasználni, illetve annak kell tekinteni
- a gyermeket amennyire lehet, óvni kell olyan képekkel és információkkal szemben, amelyek ártalmasak lehetnek (ki kell kérni más szakember véleményét, mielőtt azokat a gyermek elé tárná)
- a gyermek tempójához és koncentrációs képességéhez kell igazítani a tárgyalást: szünetek, nem tarthat túl sokáig, minimális zavaró körülmény, figyelemelterelő tényezők
- a váróhelyiség és a meghallgatás helye gyermekbarát környezet legyen
- gyermekekre szakított egységek

6. Gyermek vallomása, nyilatkozatai

- a gyermekek meghallgatását és nyilatkozataik összegyűjtését képzett szakembereknek kell végezniük (legkedvezőbb környezetben és legmegfelelőbb körülmények között tehessen vallomást)
- bátorítani kell a gyermekkorú áldozat vagy tanú audiovizuális nyilatkozatait (tisztelőtben tartva a többi fél azon jogát, hogy annak tartalmát vitathassa)
- meghallgatások száma lehető legkevesebb,
- lehetőleg el kell kerülni a gyermekkorú áldozat vagy tanú közvetlen szembesítését, kapcsolatát a feltételezett elkövetővel (kivéve ha a gyerek ezt kifejezetten kéri)
- büntetőügyben biztosítani kell, hogy a gyermek vallomástételekor a feltételezett elkövető ne legyen jelen
- nem csökkenthetik a gyermek vallomásának értékét, hogy a gyermekkel szemben nincs eskü vagy más hasonló nyilatkozattételi kötelezettség
- lehetővé kell tenni, hogy gyermek ne legyen vallomástételre kötelezhető
- kizárólag a gyermek életkora miatt nem lehet a nyilatkozatát, vallomását érvénytelennek, megbízhatatlannak tekinteni
- lehetőleg a gyermekkorú áldozat és tanú gyermekbarát létesítményben, környezetben tehessen nyilatkozatot

E. Gyermekbarát igazságszolgáltatás a bírósági eljárás után

- a gyermek ügyvédjének, képviselőjének megfelelő nyelvezettel kell elmagyaráznia a gyermeknek a határozatot, ítéletet
- a gyermekre vonatkozó vagy őt érintő bírósági határozatot késedelem nélkül kell végrehajtani
- családjogi esetekben meghozott, gyermeket is érintő ítélet végrehajtása kikényszerítésének a legvégső megoldásnak kell lennie
- a szakszolgáltatásoknak a konfliktusos eljárásban született ítélet után lehetőleg ingyen iránymutatást és támogatást kell nyújtania a gyermeknek

V. EGYÉB GYERMEKBARÁT INTÉZKEDÉSEK TÁMOGATÁSA

1. a tagállamoknak támogatniuk kell a gyermekbarát igazságszolgáltatásra vonatkozó kutatásokat **IDEA PROJECT**
2. tapasztalatcsere és az együttműködés nemzetközi előmozdítása
3. a releváns dokumentumok gyermekbarát változatai közzététele, elérhetővé tétele
4. gyermekek jogaival foglalkozó nem kormányzati szervezetekhez kapcsolódó tájékoztató irodák felállítása, fenntartása, megerősítése
5. gyermekekkel kapcsolatos ügyekre szakosodott bírák és ügyvédek rendszere létrehozásának megfontolása
6. emberi jogok, gyermeki jogok iskolai tananyagba való beépítése, a gyermekekkel dolgozó szakemberek képzésébe kötelező elemként beépíteni
7. szülők gyermekjogokkal kapcsolatos ismereteinek növelését célzó rendszerek fejlesztése
8. gyermekbarát, több ügynökség részvételével működő és interdiszciplináris központok felállítása a gyermekkorú áldozatok és tanúk számára, ahol a gyermekek igazságügyi célból meghallgathatóak, orvosi vizsgálatoknak alávethetőek
9. hozzáférhető és tájékoztató szolgáltatások kiépítése (pl. online tanácsadás, segélyvonalak)
10. annak biztosítása, hogy minden, az igazságszolgáltatási rendszerben munkája során gyermekekkel kapcsolatba kerülő szakember megfelelő támogatásban és képzésben részesüljön a gyermekjogok megfelelő biztosításának és végrehajtásának érdekében

VI. ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

1. A tagállamoknak intézkedéseket kell tenniük az iránymutatás végrehajtása érdekében. Biztosítaniuk kell széles körű terjesztését a gyermekek jogainak védelméért felelős vagy abban más módon érintett hatóságok körében. Megoldás lehet az iránymutatás gyermekbarát változatának terjesztése is.
2. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az iránymutatással való összhang érdekében felülvizsgálják nemzeti jogszabályaikat, szakpolitikáikat és gyakorlataikat, valamint hogy időről időre felülvizsgálják az e téren alkalmazott munkamódszereiket. Az iránymutatás arra is felhívja a tagállamokat, hogy írjanak elő konkrét intézkedéseket annak érdekében, hogy az iránymutatás szövegének és szellemének megfeleljenek.
3. E tekintetben valamifajta, egy vagy több független mechanizmust (például ombudsmant vagy gyermekügyi ombudsmanokat) tartalmazó keret fenntartása vagy létrehozása kiemelkedő fontosságú az iránymutatás végrehajtásának támogatása és figyelemmel kísérése szempontjából.
4. A gyermekek jogait támogató és védő civil társadalmi szervezeteknek, intézményeknek és szerveknek aktív szerepet kell biztosítani a figyelemmel kíséresi folyamatban.

II. RÉSZ

A GYERMEKBARÁT IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS MAGYARORSZÁGON

1. AJB PROJEKT FÜZETEK

- Az Alapvető Jogok Biztosának Gyermekjogi Projektje, az Európa Tanács támogatásával.
- Gyermekközpontú Igazságszolgáltatás. Gyermekjogi projekt (2012)
- Projektvezető: dr. Lux Ágnes
- Szerzők: Lux Ágnes, Gyurkó Szilvia, Herczog Mária
- A projekt többek között vizsgálta a gyermekbarát igazságszolgáltatás megvalósulását.

2. 2012. évi LXII. törvény a gyermekbarát igazságszolgáltatás megvalósulásához kapcsolódó egyes törvények módosításáról

- A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosítása
- A büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet módosítása
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosítása
- A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosítása
=> „A kiskorú gyermek mint érdekelt”

Azóta valamennyi jogszabályt hatályon kívül helyezték, és új váltotta azt fel, de a vonatkozó részletszabályok beépültek az új jogszabályba.

3. Magyarország Kormánya 2012-ben meghirdette: A Gyermekközpontú Igazságszolgáltatás évét.

4. Ezzel összefüggésben az Országos Bírósi Hivatalon (OBH) belül a gyermekközpontú igazságszolgáltatás bírósági koncepciójának kialakítására munkacsoportot állítottak fel.

A MIA által szervezett konferenciák és rendszeres képzések a bírák részére

5. A bíróság honlapja³ részletes tájékoztatást ad a gyermekeknek a témában

GYERMEKKÖZPONTÚ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS FIATALOKNAK, GYEREKEKNEK

- A gyermekmehallgató szobákról
- Kapcsolat a bírósággal
- Könyvek gyerekeknek
  - (Györfi Éva – Herczog Mária – Kőműves Ágnes: Gyermekjogokról gyerekeknek, Kiadó: CSAGYI, 2009)
- Válaszolunk a kérdéseidre
  - ŐRSZEM - AVAGY "KERESSÜK A BAJT", DE CSAK AZÉRT, HOGY SEGÍTHESSÜNK!
    - Válás, láthatás, családon belüli erőszak
    - Diákcsinnyek, ballépések, szemben a törvénnyel.
    - A munka világa

³ A vázlat ezen pontja a birosag.hu oldal felhasználásával készült.

Forrás: <http://birosag.hu/allampolgaroknak/gyermekkozpontu-igazsagszolgalatas>

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- **Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról**
<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806a4541>
- **A gyermekközpontú igazságszolgáltatás**
(Gyermekjogi Projekt, AJB projektfüzetek 2013/1, szerk.: Lux Ágnes, 2013.)
http://www.gyermekbantalmas.hu/documents/gyermekkozpontu_igazsagszolgalatas.pdf
- **Dr. Gyurkó Szilvia: A gyermekközpontú igazságszolgáltatás követelménye Magyarországon és Európában** (tanulmány)
http://www.gyermekbantalmas.hu/documents/gyermekkozpontu_igazsagszolgalatas.pdf
- **Gyermekközpontú igazságszolgáltatás** (Bíróság honlapja)
<http://birosag.hu/allampolgaroknak/gyermekkozpontu-igazsagszolgalatas>
- **Gyermekjogi stratégia (EU)**
http://epa.oszk.hu/00800/00877/01980/pdf/C_2009_041E_0024_0046.pdf
- **Az EU gyermekjogi ütemterve (2011)**
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX%3A52011DC0060>

COUNTRY CONTACT POINTS:

- Hungary ideahungary@juris.u-szeged.hu
- Ireland ideachildrights@ucc.ie
- Estonia katre.luhamaa@ut.ee
- Finland laura.Kalliomaa-Puha@staff.uta.fi
- Sweden estaffan.hojer@socwork.gu.se

Web: <http://ideachildrights.ucc.ie>

Facebook: IDEA Hungary

Twitter: @IDEAchildrights

Készítette: Dr. Hegedűs Andrea PhD, LL.M
egyetemi docens (SZTE)
E-mail: handi@juris.u-szeged.hu

UNIVERSITY
OF TAMPERE

Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union